

Landelijke workshop Onderzoekinformatie

Elly Dijk

Op 3 september organiseerden DANS en de Koninklijke Bibliotheek een middag over het uitwisselen van gegevens op het gebied van onderzoekinformatie en Open Science. De middag was deels de opvolger voor het zogenaamde WISH-overleg (Werkgroep Implementatie SHARE), dat ooit in het kader van de ontwikkeling van de Nederlandse wetenschappelijke infrastructuur was ingesteld. Zo'n 60 repositorymanagers en -beheerders, open access medewerkers en andere geïnteresseerden van universiteiten, hbo en andere onderzoeksinstituten waren aanwezig. Het eerste onderwerp van gesprek was het harvesten van wetenschappelijke publicaties door DANS (ten behoeve van de wetenschappelijke portal NARCIS) en het E-depot van de KB. In het E-depot worden wetenschappelijke publicaties duurzaam en open toegankelijk bewaard. Daarna volgden twee presentaties over NARCIS. Eerst een presentatie over vernieuwingen in NARCIS, waaronder de in het Europese FREYA-project ontwikkelde Persistent Identifiers. De tweede presentatie betrof de ontwikkeling van NARCIS en de doorlevering van de publicaties aan OpenAIRE. Tot slot waren er twee gastsprekers, Just de Leeuwe (bibliotheek TU/Delft) en Arjan Schalken (bibliotheek VU), die elk een presentatie gaven over de ontwikkeling van open access publicaties in Nederland. Just de Leeuwe ging daarbij in op de open access aantallen die door de universiteiten worden geleverd aan de VSNU, ten behoeve van het ministerie OCW. Het voorlopig percen-

GEHOORD & BIJGEWOOND

Het EYE-museum was decor van de iPRES-conferentie

tage ligt voor 2018 ruim boven de 50 procent; meer dan in 2017. Arjan Schalken sprak over de diverse uitdagingen die spelen om het overheidsdoel van 100% open access publicaties in 2020 te halen, welke beleidsbeslissingen er moeten worden genomen en hoe werkprocessen moeten worden ingericht. Na afloop bleven de deelnemers nog lang napraten over de diverse onderwerpen. Ook gaven zij aan dat de middag zeer informatief en inspirerend was geweest. De presentaties staan op de website van DANS.

dans.knaw.nl

Open Science FAIR Porto 2019

Eliane Fankhauser, Ellen Leenarts
Na Athene in 2017 vond de tweede editie van de Open Science FAIR in Porto plaats. Deze conferentie onderscheidt zich van andere events door de workshops waarin deelnemers uitgebreid over Open Science en FAIR discussiëren. Dit jaar werd

het evenement gesponsord door vier grote EOSC-projecten: FAIRsFAIR, RDA Europe, OpenAIRE en FREYA. Na de plenaire opening volgden twee keynotes met verschillende invalshoeken voor Open Science: vanuit het perspectief van de Europese Commissie en vanuit de waarneming van een onderzoeker. De onderzoeker, Paula Masuzzo, betoogde dat het tijd is voor andere criteria voor goed onderzoek dan artikelen en subsidies zodat ook het leveren van goed gedocumenteerde data en code mee gaat tellen. In de vele workshops werd flink gediscussieerd om nieuwe aanbevelingen en acties te bedenken. Belangrijke onderwerpen die aan bod kwamen, waren: data stewardship, de FAIRness van EOSC-trainingsmateriaal, services voor de ondersteuning van FAIR en Plan S. Het blijkt dat men, bij het realiseren van Open Science en FAIR, vaak dezelfde uitdagingen ervaart zoals een gebrek aan samenwerking op regionaal en internatio-

naal niveau, onduidelijke verantwoordelijkheden van verschillende belanghebbenden en een benodigde cultuurverandering voor Open Science. Natuurlijk werd er ook over oplossingen en verbeteringen van bijvoorbeeld infrastructuur en diensten nagedacht. Niet zelden werden ook concrete acties geformuleerd die de komende maanden door de organisatoren kunnen worden opgepakt. Op de laatste conferentiedag werden een aantal kleine projecten, tools en diensten gepresenteerd in korte demonstraties. Dit was een handige manier om iets te leren over dit soort initiatieven en tegelijkertijd in gesprek te komen met de makers ervan. We vertrokken uit de mooie stad Porto en verlieten de Open Science FAIR 2019 met het gevoel dat we aan de verdere ontwikkeling van Open Science hebben bijgedragen.

openseciencefair.eu

EYE on the Horizon

Sophie Ham

Het prachtige gebouw van het EYE Filmmuseum aan de overkant van het IJ in Amsterdam was dit jaar het decor van de iPRES-conferentie. Met zo'n locatie is een congres al voor de helft geslaagd - en deze 16e editie van de grootste conferentie op het gebied van digitale duurzaamheid trok dan ook maar liefst 420 deelnemers uit 33 landen. Van 16 tot en met 21 september waren er workshops, demonstraties, lezingen, presentaties en - een van mijn favorieten - Great Digital Preservation Bake-off sessies.

Digitale duurzaamheid was vijftien jaar geleden nog een soort niche in erfgoedland, waar vooral pionierende IT-ers zich mee bezig hielden. Ook iPRES ging jarenlang vooral om die technische kant: migratie, emulatie, het toevoegen van duurzame metadata en systemen die dat soort dingen heel goed kunnen. Maar door de digitale revolutie is zowel het vakgebied als het congres veel breder geworden. Meer en meer gaat de aandacht naar de praktijk van digitale duurzaamheid en bredere ontwikkelingen binnen het veld. Nieuwe bestandsformaten, onderzoeksdata, webarchivering en social media stonden dan ook prominent op de agenda vanuit een meer beleidsmatige visie, en soms zelfs een existentiële. Dat laatste bleek heel goed uit de uitstekende keynotes. Het congres opende met een vrij sombere - maar absoluut tot nadenken uitnodigende - bespiegeling van Geert Lovink over de downside van sociale media. Hij riep op onszelf te organiseren en los te breken uit de greep van de grote platformen. Dat stond in een bepaald opzicht in contrast met het imponerende verhaal van de laatste spreker, Eliot Higgins van Bellingcat. Hij liet indirect de kracht van sociale media en burgerjournalistiek zien door de *crowd* bijvoorbeeld in te schakelen bij het ontkrachten van Russisch nepnieuws. En zo vertelde deze conferentie vooral ook over het belang van sociale media in het algemeen - want of je ze nu verafschuwt of nodig hebt - ze vormen onze maatschappij. En dus aan ons, archivariissen en bibliothecarissen, de taak daar een *preservation policy* voor te verzinnen.

ipres2019.org

Een datasteward zorgt voor data gedurende de hele onderzoekscyclus

Datastewardship in vogelvlucht

Stel je een wereld voor waarin data perfect voorzien zijn van metadata, zodat iedereen ze altijd kan vinden en kan hergebruiken. Dat zou het leven van onderzoekers een stuk eenvoudiger maken. Kan de datasteward hiervoor zorgen?

Frans Huigen

Datastewardship staat voor het zorgen voor data, gedurende de hele onderzoekscyclus. De onderzoeker is verantwoordelijk voor de data, maar kan hierbij professionele ondersteuning gebruiken. Hier is een rol weggelegd voor de data expert, ook wel datasteward genoemd.

500.000 data experts

Volgens de High Level Expert Group (HLEG)

European Open Science Cloud (EOSC), ingesteld door de Europese Commissie, hebben we op korte termijn 500.000 data experts nodig. Maar waaraan moeten die data experts voldoen? FAIRsFAIR, een in maart gestart Horizon2020-project, bekijkt hoe het beroep van datasteward geprofessionaliseerd kan worden en welke beroepsvaardigheden nodig zijn om onderzoeksdata vindbaar, bruikbaar en toe-

Credits: Spresso Design Studio & LCRDM, CC-BY

gankelijk te maken én voor de langetermijn te houden: FAIR Stewardship Skills. Een ander initiatief voor aanstormende datastewards, een Research Data Science Summer School, werd deze zomer verzorgd door het Committee on Data for Science and Technology (CODATA) en de Research Data Alliance (RDA).

Nationaal aan de slag

Ook nationaal zijn er veel initiatieven op het gebied van het professionaliseren van het beroep van datasteward. Enkele voorbeelden zijn: de RDNL-cursus 'Essentials 4 Data-support', het datastewardshipproject van Wageningen University & Research, het door ZonMw gefinancierd project 'Towards FAIR Data Steward as profession for the Life Sciences' en een project van het platform Nationaal Plan Open Science (NPOS) voor

het professionaliseren van de dataprofessional. In september is de online cursus 'Delivering Research Data Management Services' gestart, een initiatief van RDNL en het Britse Digital Curation Centre en in november organiseert de European University Foundation samen met de Universiteit van Amsterdam en FAIRsFAIR een focusgroepbijeenkomst 'teaching (FAIR) data management and data stewardship'.

Deze en andere interessante feiten over de groeiende behoefte aan datastewards en de professionalisering van deze beroepsgroep staan in het rapport van het Landelijk Coördinatiepunt Research Data Management (LCRDM), 'Datastewardship op de kaart: Een verkenning van taken en rollen in Nederlandse onderzoeksinstituten'.

doi.org/10.5281/zenodo.2642066

OVERNEMEN ARTIKELEN

Wilt u een artikel uit dit blad overnemen?

Dat mag altijd, maar vermeld wel de bron (E-data & Research) en de naam van de auteur van het artikel. Neem ook contact op met de hoofdredacteur (zie colofon) om door te geven waar artikelen geplaatst worden.